Keičiasi organų ir audinių donorystės įstatymas

Nuo 2021 m. kovo 26 d. Škotijoje pradės veikti atsisakymo dalyvauti sistema.

Organų ir audinių donorystė ir toliau išlieka žmogaus asmeninis sprendimas ir pasirinkimas. Todėl prašome įdėmiai perskaityti šį informacinį leidinį. Jame paaiškinta:

- kaip pasikeis įstatymas;
- kaip įstatymas paveiks jus;
- iš ko galėsite rinktis;
- kaip užregistruoti savo sprendimą dėl organų donorystės;
- kas atsitinka žmogui tapus organų donoru.

Healthier Scotland
Scottish Government

NHS SCOTLAND

Įstatymas keičiasi... tačiau jūs vis tiek galite rinktis

2021 m. kovo 26 d. Škotijoje įsigalios naujasis organų ir audinių donorystės įstatymas.

Su įstatymo pakeitimu bus įvesta nauja „numanomo leidimo“ (angl. deemed authorisation) sistema. Ši sistema dažnai vadinama „atsisakymo dalyvauti” (angl. opt out) sistema. Pakeitimo tikslas – išgelbėti žmonių gyvybes ir pagerinti jų gyvenimą. Tik 1% procentas žmonių miršta taip, kad jų organai gali būti padovanoti kitiems, todėl kiekviena organų donorystės galimybė yra be galo reikšminga.

Naujosios sistemos esmė tokia, kad jei nebūsite nurodę, jog nesutinkate dalyvauti donorystės programoje, po jūsų mirties pagal įstatymą tam tikri jūsų organai ir audiniai galės būti dovanojami transplantacijos tikslais. Daugiau informacijos apie tai, kas nutinka tapus donoru, rasite 8 psl.

Įstatymas netaikomas tam tikroms žmonių grupėms (žr. 3 psl.) arba tais atvejais, kai donorystė prieštarauja jūsų įsitikinimams.

Jei pritariate donorystei, galite patys pasirinkti ir užregistruoti savo sprendimą tapti donoru. Šitaip ne tik palengvinsite užduotį savo šeimai ir draugams, tačiau taip pat padėsite užtikrinti savo sprendimo įvykdymą.

Atsisakymo dalyvauti sistema bus taikoma tik dažniausiai transplantuojamoms kūno dalims, pvz., inkstams, širdžiai, plaučiams, kepenims ir sausgyslėms.

Su jūsų šeima ir draugais vis tiek bus konsultuojamasi, siekiant sužinoti jūsų norus bei užtikrinti, kad jūsų organai nebūtų dovanojami, jei jūs nebūtumėte to norėję.

Įstatymas yra keičiamas, siekiant išgelbėti žmonių gyvybes ir pagerinti jų gyvenimą.

Ką paveiks įstatymo pakeitimas?

Naujas įstatymas bus taikomas daugumai Škotijoje nuolat gyvenančių suaugusiųjų.

Jis **nebus taikomas** šioms grupėms:

- **vaikams (iki 16 metų);**
- **suaugusiems, kurie nesugeba suprasti naujojo įstatymo;**
- **suaugusiems, kurie prieš mirtį Škotijoje gyveno trumpiau nei 12 mėnesių.**

Jei kuriai nors iš šių grupių priklausantis asmuo miršta tokiu būdu, kad jo (jos) organai galėtų būti padovanoti, tačiau jis (ji) nėra užregistravęs (-usi) savo sprendimo dėl organų donorystės, dėl tokio leidimo suteikimo bus kreipiamasi į artimiausią šeimos narį.

Ką turiu daryti?

Organų dovanojimas – tai kiekvieno žmogaus asmeninis sprendimas ir teisė nuspręsti, ar dovanoti savo organus, ar ne.

Jūsų pasirinkimai

Savo sprendimą atsisakyti dalyvauti donorystės programoje galite užregistruoti NHS Organ Donor Register (NHS Organų donorų registre) (žr. 7 psl.)

- Tai reikš, kad jūs atsisakote dovanoti visus organus ir audinius.

Jei norite tapti organų donoru, savo sprendimą galite užregistruoti NHS Organ Donor Register (žr. 7 psl.)

- Šitaip ne tik palengvinsite užduotį savo šeimai, tačiau taip pat padėsite užtikrinti savo sprendimo dėl organų donorystės įvykdymą.
- Jei norėtumėte padovanoti vienus organus ir audinius, tačiau kitų nenorėtumėte, galite tai aiškiai nurodyti registruodami savo sprendimą NHS Organ Donor Register.
- Jūsų sprendimo tapti donoru užregistravimas taip pat reikš, kad sutinkate su tam tikrais sveikatos tyrimais ir procedūromis, kuriuos gali tekti atlikti dar iki jūsų mirties, vykdant organų donorystės procedūrą. Prieš pradedant šias procedūras, jas su jūsų šeima aptars specialieji slaugytojai. Daugiau informacijos apie tai, ką apima šie sveikatos tyrimai ir procedūros, rasite 9 psl.

Galite nesiimti jokių veiksmų

- Nesiėmus jokių veiksmų, naujojo įstatymo pagrindu bus manoma, kad sutinkate padovanoti tam tikrus organus ir audinius transplantavimui.
- Jūsų šeimos ir draugų vis tiek bus paklausiama, kokia buvo jūsų nuomonė šiuo klausimu paskutiniu metu, siekiant užtikrinti, kad jūsų organai nebūtų dovanojami prieš jūsų valią.
- Naujasis įstatymas nebus taikomas tam tikroms žmonių grupėms (pvz., vaikams) – žr. 3 psl.
- Jei nesiimsite jokių veiksmų, tai taip pat reikš, kad sutinkate su tam tikrais sveikatos tyrimais ir procedūromis, kuriuos gali tekti atlikti dar iki jūsų mirties, vykdant organų donorystės procedūrą. Prieš pradedant šias procedūras, jas su jūsų šeima aptars specialieji slaugytojai. Daugiau informacijos apie tai, ką apima šie sveikatos tyrimai ir procedūros, rasite 9 psl.

Organų dovanojimas – tai kiekvieno žmogaus asmeninis sprendimas ir teisė nuspręsti, ar dovanoti savo organus, ar ne.

Kad ir ką nuspręsite, apie savo sprendimą dėl donorystės reikėtų pasakyti šeimai ir draugams, kad galėtų būti užtikrintas jūsų sprendimo įvykdymas.

Kaip užregistruoti savo sprendimą NHS Organ Donor Register (NHS Organų donorų registre)

Savo sprendimą NHS Organ Donor Register užregistruosite nesunkiai ir vos per kelias minutes. Taip pat galėsite pakeisti ar patvirtinti savo ankstesnį sprendimą ar atnaujinti savo kontaktus.

Apsilankykite www.organdonationscotland.org

Jei norėtumėte užregistruoti savo sprendimą telefonu arba turite klausimų apie įstatymo pakeitimą, skambinkite 0300 303 2094
Skambučiai apmokestinami vietinio skambučio tarifu, kuris priklauso nuo jūsų ryšio operatoriaus.

Pranešimų konvertavimo paslauga: 18001 0300 1232323

Aš nenoriu užregistruoti savo sprendimo NHS Organ Donor Register. Ką man daryti?

Aiškiausias būdas būtų užregistruoti savo sprendimą NHS Organ Donor Register. Tačiau jei to nepageidaujate, galite surašyti deklaraciją ir apie ją informuoti savo šeimą ir draugus, taip supažindindami juos su savo sprendimu. Neapsiribokite savo sprendimo užrašymu testamente. Testamentai paprastai skaitomi jau praėjus organų dovanojimo laikui, o organų persodinimas turi būti atliekamas iš karto po mirties.

Kol neužregistruosite savo sprendimo, jūsų vardas nebus įtrauktas į NHS Organ Donor Register.

Kas atsitiks, jei tapsiu potencialiu organų donoru?

Gydytojai ir slaugytojai kiek įmanydami stengsis išgelbėti jūsų gyvybę

- Gydytojams ir slaugytojams rūpi jų pacientai ir jie yra pasišventę daryti viską, kas įmanoma, kad išgelbėtų žmogaus gyvybę.
- Tik po pokalbio su jūsų šeima, kurio metu buvo sutarta, kad daugiau nieko neįmanoma padaryti, bus pradėta atsargi diskusija apie galimą organų donorystę.

NHS Organ Donor Register (NHS Organų donorų registro) patikrinimas

- Specialūs jūsų priežiūroje dalyvaujantys slaugytojai patikrins, ar NHS Organ Donor Register buvo užregistruotas jūsų sprendimas dėl organų donorystės.
- Su šia informacija bus supažindinta jūsų šeima ir artimi draugai, jiems perduodant jūsų norą ir iš jų sužinant, ką šiuo klausimu manėte paskutiniu metu.

Kokie sveikatos tyrimai turi būti atlikti prieš dovanojant organus?

- Organų donorystės procedūros metu, visai prieš donoro mirtį, intensyviosios priežiūros skyriuje gali būti atliekamos tam tikros įprastinės sveikatos patikros ir procedūros. Jos gali būti atliekamos tik tuomet, jei padės medikams nustatyti, ar šio donoro organai galėtų būti saugiai ir sėkmingai persodinti ir ar šio asmens organai tiktų transplantato laukiančiam asmeniui.

- Šie sveikatos tyrimai ir procedūros yra atliekami taip pat rūpestingai kaip ir bet koks kitas ligoninėje atliekamas gydymas ir gali būti vykdomi tik tuomet, jei neturėtų sukelti jums žalos ar nepatogumų. Kai kurie sveikatos tyrimai ir procedūros yra būtini, norint padovanoti organus ir audinius.

- Į šias procedūras įeina:
  - skysčių, pvz., kraujo ir šlapimo, mėginių paėmimas tyrimams;
  - šalia lovos atliekami rentgeno ar ultragarso tyrimai;
  - širdies veiklos ir kvėpavimo stebėjimas;
  - vaistinių preparatų ar kitų skysčių (pvz., kartais kraujo) intraveninė infuzija.

- Jei nebūsite atsisakę tapti donoru, bus manoma, kad sutinkate, jog jums būtų atlikti įprastiniai sveikatos tyrimai ir procedūros. Tačiau specialūs slaugytojai pasitars su jūsų šeima ir draugais ir užtikrins, kad šie tyrimai nebūtų atliekami, jei jie prieštarautų jūsų norams.

- Labai retais atvejais gali prireikti papildomų invazinių sveikatos tyrimų ir procedūrų, tačiau tik tuomet, jei pirmiau minėti įprastiniai tyrimai nesuteikė pakankamai informacijos, kuri leistų numatyti saugų ir sėkmingą organo persodinimą. Tarp šių papildomų tyrimų ar procedūrų gali būti nedidelio odos lopinėlio biopsija, kitose patalpose atliekami ultragarso tyrimai, specialiu prietaisu atliekama vidinė plaučių ir kvėpavimo takų apžiūra ar tepinėlio paėmimas iš vidaus organų. **Tačiau nebus tiesiog nuspręsta, kad jūs su šiomis procedūromis sutinkate, ir jos bus atliekamos tik su jūsų šeimos sutikimu.**

Daugiau informacijos atsisakymą dalyvauti organų ir audinių donorystės programoje rasite apsilankę www.organdonationscotland.org

Ar prieš man padovanojant organus bus atsižvelgta į mano religiją, tikėjimą ar įsitikinimus?

Taip, galite pažymėti NHS Organ Donor Register (NHS Organų donorų registre), kad jums svarbus jūsų tikėjimas ar įsitikinimai, ir visa tai bus aptarta su jūsų šeima pokalbyje dėl organų dovanojimo.

Šeimos bus teiraujamasi apie jūsų nuomonę, taip užtikrinant, kad jūsų organai nebūtų dovanojami prieš jūsų valią ir būtų dovanojami tik tuomet, jei tai neprieštarautų jūsų tikėjimui ar įsitikinimams.

Daugiau informacijos apie tikėjimą ir įsitikinimus bei organų ir audinių donorystę rasite:
www.organdonationscotland.org/faith-and-beliefs

Labai svarbu, kad organus ir audinius dovanotų įvairios kilmės žmonės, nes persodinus tos pačios etninės grupės donoro organą, sėkmingos transplantacijos tikimybė yra daug didesnė. Pavyzdžiui, lyginant su baltaodžiais, juodaodžiams ir azijiečiams inksto persodinimo prireikia dažniau, taigi juodaodžių ir azijiečių donorų poreikis yra dar didesnis.

Galite pažymėti NHS Organ Donor Register, kad jums svarbus jūsų tikėjimas ar įsitikinimai

Įstatymas keičiasi...
tačiau jūs vis tiek galite rinktis

2021 m. kovo 26 d. keičiasi Škotijos organų ir audinių donorystės įstatymas. Tai reiškia, kad jei nebūsite atsisakę tapti donoru, bus laikoma, kad po mirties sutinkate padovanoti savo organus. Organų donorystė ir toliau išlieka žmogaus asmeninis sprendimas ir pasirinkimas.

Norėdami gauti daugiau informacijos apie organų ir audinių donorystę ir įstatymo pakeitimą, apsilankykite: **www.organdonationscotland.org**

Savo sprendimą dėl donorystės užregistruokite NHS Organ Donor Register (NHS Organų donorų registre)

Internete: **www.organdonationscotland.org/your-decision/how-register**

Telefonu: Jei norėtumėte užregistruoti savo sprendimą telefonu arba turite klausimų apie įstatymo pakeitimą, prašome skambinti į pagalbos liniją ir pasikalbėti su specialiai apmokytu konsultantu, tel.: **0300 303 2094**.

Skambučiai apmokestinami vietinio skambučio tarifu, kuris priklauso nuo jūsų ryšio operatoriaus.

Pranešimų konvertavimo paslauga: **18001 0300 1232323**

Pranešimų pokalbio paslauga: **07860 034343**

Šį lankstinuką galima gauti kitokiu formatu ir išverstą į įvairias kalbas.

Nuskenuokite „QR“ kodą arba apsilankykite
www.organdonationscotland.org/resources

Healthier Scotland
Scottish Government

NHS SCOTLAND